

1. Класификация на производствените работници

2. Класификация на разходите на сменно време на производствения работник

1. Класификация на производствените работници

Признаци:

- 1) според **вида** на осъществявания производствен **процес**;
- 2) според **вида** на изпълняваните **операции** (технологични и обслужващи);
- 3) според **насочеността** на професията и специалността ;
- 4) според **квалификацията**.

Трудът е **целесъобразна дейност** на част от работната сила от производствената подсистема на предприятието, включваща **производствени работници** с различни професии, специалности, квалификация и опит.

Голямото разнообразие на осъществяваните производствени процеси в предприятието, предопределя разнородния състав на производствените работници.

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Производствените работници в предприятието се класифицират по следните признаци:

1) според вида на осъществявания производствен процес:

а) основни производствени работници – осъществяват **основни производствени процеси** (производството на стругове в предприятие за металоорежещи машини, на телевизори в предприятие за телевизионна техника, доставянето на електроенергия от електроразпределително предприятие, разработването на програмни продукти в софтуерно предприятие, извършване на комуникационни услуги в телекомуникационно предприятие и др.; производство на автомобили, компютри и др.);

б) спомагателни производствени работници - осъществяват **спомагателни производствени процеси** (ремонтна дейност, производство на инструменти, модели, приспособления, производство на топлинна енергия и др.);

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

2) според изпълняваните производствени операции:

а) **технологични (основни)** производствени работници - изпълняват технологични (основни) производствени операции в **основен** или **спомагателен** производствен процес;

б) **обслужващи (спомагателни)** производствени работници - изпълняват обслужващи (спомагателни) производствени операции в **основен** или **спомагателен** производствен процес (транспортни, складови, контролни);

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

3) според насочеността на професията и специалността:

а) производствени работници с предметна специализация - професията и специалността се отнася до изработване, експлоатация и ремонт на еднородни изделия (машинни, хладилни, електро и др. техники);

б) производствени работници с операционна специализация - професията и специалността се отнася до изпълнение на еднородни производствени операции (фрезисти, контрольори, мотокаристи, контрольори, кранисти и др.);

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

4) според квалификацията:

- а) **неквалифицирани** производствени работници (ученици) - без предварителна подготовка и опит;
- б) **нискоквалифицирани** производствени работници - с незначителна подготовка и опит;
- в) **квалифицирани** производствени работници - със специална подготовка и стаж над 6 месеца;
- г) **висококвалифицирани** производствени работници - със задълбочена специална подготовка и стаж над 2-3 години.

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Класификацията на производствените работници в групи по определен признак съдейства за ефективното разпределение и използване на трудовия потенциал на предприятието при осъществяване на производствения (операционния) процес.

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

2. Класификация на разходите на сменно време на производствения работник

За да се **реализира** и **оцени използването на ПР** в течение на смяната се изясняват разходите на сменно време, които са най-общо: **1)Време за работа и 2)Време за прекъсвания.**

1. Време за работа – **част от сменното време**, през което производственият работник (за краткост – работникът) **извършва работа**. То включва:

1.1. Време за възложена работа – **част от времето за работа**, през което работникът **извършва работа**, **предвидена** за изпълнение в **производственото му задание**;

1.2. Време за странична работа – част от времето за работа, през което работникът **извършва работа**, **непредвидена** за изпълнение в производственото му задание – **лична работа, отстраняване на допуснат по негова вина брак, ремонт на машината** и др.

1.1. Времето за възложена работа включва:

1.1.1. Време за основна работа (T_o) – част от времето за възложена работа, през което работникът **осъществява непосредствено изменение** на полуфабрикатите от партидите;

1.1.2. Време за спомагателна работа ($T_{сп}$) – част от времето за възложена работа, през което работникът **създава условия** за осъществяване на непосредствено изменение на полуфабрикатите от партидите (поставяне, центроване, сваляне, проверка на качеството - измервания);

1.1.3. Време за обслужваща работа ($T_{об}$) – част от времето за възложена работа, през което работникът осъществява **техническо и организационно** (в **нач.** и **края** на смяната) **обслужване на работното място** за изпълнението ѝ (изваждане и прибиране на инструменти и приспособления, заточване при необх., смазване и почистване на ММ от масло и стружки, **поднастройване** и **регулиране** на ММ в процеса на работа);

1.1.4. Време за подготвително-заклучителна работа ($T_{пз}$) – част от времето за възложена работа, през което **работникът осъществява еднократно**: подготовката и приключването на смяната или на изработването на партидите (сериите) (запознаване с изискванията на работата – изучаване на техническата документация –чертежи, технолог. карти, инструктаж, **настройване** на ММ, изработване на пробни детайли, преглеждането им от ОКК и др.) .

Времето за основна (T_o) и за спомагателна работа ($T_{сп}$) се изразходва циклично при всяка операция над всеки полуфабрикат от съответната партида, поради което **сумарното време** се нарича **оперативно време** ($T_{оп}$).

2. Време за прекъсвания – част от сменното време, през което работникът не извършва работа. То включва:

2.1. Време за регламентирани прекъсвания – част от времето за прекъсвания, през което работникът не работи поради **особености на регламентирания начин** за осъществяване на производствената дейност;

2.2 Време за нерегламентирани прекъсвания – част от времето за прекъсвания, през което работникът не работи поради **недостатъци** в производствената дейност със **случаен** характер.

2.1. Времето за регламентирани прекъсвания включва:

2.1.1. Време за регламентирани прекъсвания за почивка и лични нужди ($T_{пл}$) – за частично възстановяване на работоспособността на работника и задоволяване на физиологичните му потребности (закуска, гимнастика, почивка при напрегната работа);

2.1.2. Време за регламентирани прекъсвания, произтичащи от технологията и организацията на производството ($T_{то}$) - работникът не работи поради специфичните им особености (достигане на определена температура, изстиване на обработен полуфабрикат, престой при изпълнение на подтактова операция и др.).

2.2. Времето за *нерегламентирани прекъсвания*
(**недостатъци** в производст. дейност **със случаен х-р**) ВКЛЮЧВА:

2.2.1. Време за **нерегламентирани прекъсвания**, поради неизпълнение на трудовите задължения - **по-късно започване на работа**, самоволно спиране на работа, преждевременно напускане на работното място и др.;

2.2.2. Време за **нерегламентирани прекъсвания** по организационно-технически причини – изчакване за възлагане на работа; **неосигуреност с материали или инструменти**; **авария** на машина; спиране на електрическото захранване и др.;

2.2.3. Време за **нерегламентирани прекъсвания** по други причини – природни бедствия; трудови злополуки; пожар; катастрофа и др.

Необходимими видове разходи на сменно време на работника (**включват се в нормата на време**):

1.1.1. Време за основна работа (T_o);

1.1.2. Време за спомагателна работа ($T_{сп}$);

1.1.3. Време за обслужваща работа ($T_{об}$);

1.1.4. Време за подготвително-заклучителна работа ($T_{пз}$);

2.1.1. Време за регламентирани прекъсвания за **почивка и лични нужди ($T_{пл}$);**

2.1.2. Време за регламентирани прекъсвания, произтичащи от **технологията и **организацията** на производството ($T_{то}$)** – ако не се припокриват с предходните разходи.

Всички останали разходи на сменно време **са нецелесъобразни**, поради което представляват **загуби на сменно време** на работника.